

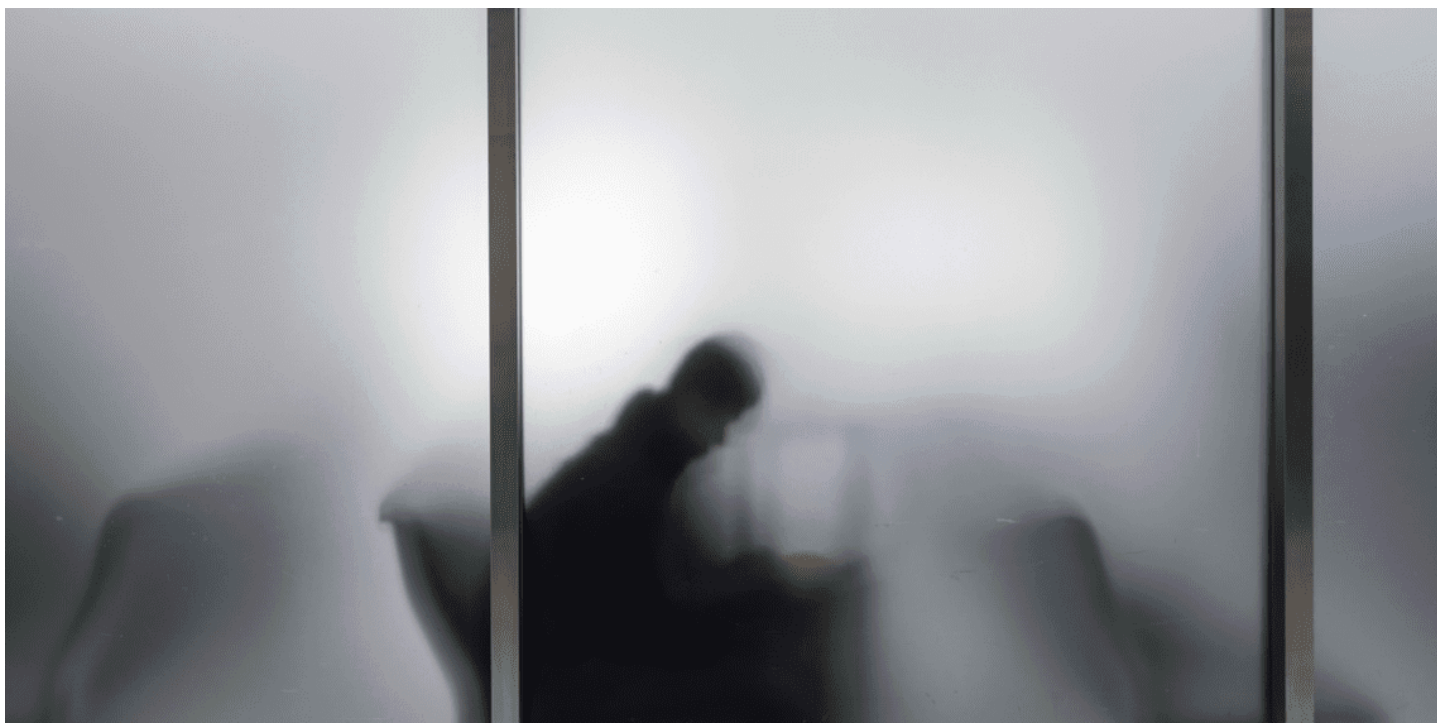
Home > Domovinski rat > Dani ponosa i slave

TIŠINA IZA VRATA Kad podvučemo crtu: Što ostaje iza vrata domova s PTSP-om?

Autor **Draženka Franjić** – 29/11/2025

👍 0 💬 0

u Dani ponosa i slave, Domovinski rat, Istaknuto, Psihološki pogled

Izvor: Pixabay.com

0 SHARES 0 VIEWS

📌 Podijeli na Facebooku

🐦 Podijeli na X (Twitter)

✉️ Pošalji na E-mail

Iako je rat u Hrvatskoj odavno završio, u mnogim domovima još uvijek traje – u tišini, u noćnim morama, u šutnji za stolom i dječjim pitanjima na koja nema odgovora. PTSP nije samo dijagnoza jednog branitelja ili logoraša, već rana cijele obitelji koja se polako prelijeva na djecu i unuke.

Istražujući za serijal članaka “Tišina iza vrata: Suživot s PTSP-om u obiteljima hrvatskih branitelja” pokazalo se kako PTSP nije “problem pojedinca”, već zajednički život u sjeni rata – supruge koje desetljećima balansiraju između brige, straha i vlastitog pucanja po šavovima, djeca koja su odrastala uz očevu šutnju, izljeve bijesa ili povlačenje, obitelji u kojima rat nikada nije ostao prošlost. U pričama ratnika, logoraša, udovica, supruga i djece prepoznaje se isti obrazac – nesаница, tjeskoba, osjećaj straha, stalno iščekivanje “novog napada”, osjećaj krivnje što si živ i osjećaj krivnje što više ne možeš izdržati.

Transgeneracijski PTSP je sve ono što djeca i unuci nose, a da nikada nisu bili na bojištu. Kroz godine čitanje emocija i raspoloženja roditelja prije nego ih oni riječima iskažu.

Njihovo djetinjstvo u dosta slučajeva izgubljeno je u podrumima, skloništima ili u kućama u kojima se o ratu ne priča, ali se rat osjeća u svakom pokretu, eksplozivnoj reakciji i u rečenici “imao je lošu noć”.

Glas supruge, djece i branitelja

Supruge branitelja i logoraša često su tihe suputnice rata bez obzira jesu li ga provele na prvoj crti ili u čekanju suprugovog javljanja. Žene su to koje vode kuću, odgajaju djecu, smiruju ispade, skrivaju modrice – emocionalne, a pojedine i one na tijelu – i istovremeno se bore da očuvaju sliku skladne obitelji. One su najčešće ostale potpuno zapostavljene i neprepoznate: ispraćale su muževe na bojište ne znajući hoće li se ikada više vratiti, čekale vijesti, dočekivale ih ranjene, vidale im tijelo i dušu, dok je sustav godinama gledao kroz njih kao da su samo “pratnja branitelja”, a ne i **same žrtve rata**.

S druge strane, djeca odrastaju u svijetu u kojem je tata istovremeno heroj i povremeno “nedostupan” čovjek, a mama stup kuće koji se nikada ne smije slomiti, iako je možda i sama ratni civil, prognanica ili žrtva ratnog nasilja i silovanja. Branitelji i logoraši godinama uče kontrolirati emocije, traže smisao, pokušavaju biti “normalni”, dok im se tijelo i mozak vraćaju u logor ili rov pri svakoj vijesti o ratu, nepravdi u društvu, shvaćanju da se poštovanje prema njima davno izgubilo.

Priče pokazuju da sustav predugo gleda na PTSP kao na problem koji se rješava između liječnika i branitelja, **umjesto da prepozna obitelj kao sekundarnog – ali stvarnog – nositelja traume**. Supruge, djeca i roditelji branitelja rijetko dobivaju pravovremenu psihološku podršku, obiteljsku terapiju ili siguran prostor u kojem smiju reći: „I meni je teško, i ja imam simptome, i ja imam pravo na pomoć.“

VEZANO: [TIŠINA IZA VRATA Sandra Rapčak Škomrlj: Generacija odgojena u traumi Domovinskog rata](#)

[PTSP ne prestaje na vratima doma: Marijan Gubina o traumi koja ne nestaje, ni kroz generacije](#)

Zašto je važno da se o tome piše

Ovaj serijal pokazuje da govoriti o PTSP-u u obitelji nije “napad na branitelje”, nego čin poštovanja prema svima koji još uvijek nose ratne strahote u sebi iako su topovi i puške davno utihnule. Svaka ispričana priča tu je da razbije stigmatu, sruši mit o “šutnji kao snazi” i otvori prostor da nove generacije odrastaju u domovima u kojima se o traumi govori uz podršku stručnjaka, umjesto da ostane skrivena u tišini iza zatvorenih vrata.

Svaka od ovih priča na kraju se svodi na isto – rat nije nikada u potpunosti završio, ali nada postoji onog trenutka kada prestanemo šutjeti. Ovaj serijal trebao bi biti poziv da se **obitelji branitelja napokon prepoznaju kao nositelji prava razumijevanje i podršku**.

Trebalo je proći puno godina od Domovinskog rata da bi se prepoznala potreba za veteranskim centrima, mjestima na kojima branitelji napokon imaju pravo na predah, rehabilitaciju i osjećaj da ih država nije zaboravila. Ti centri danas spašavaju živote, vraćaju ljude u zajednicu i pokazuju da sustav, kad hoće, može odgovoriti na stvarne potrebe veterana koji su za ovu zemlju dali sve što su imali.

Ali, ovaj serijal pokazuje da smo tek na pola puta. Dok god se PTSP promatra gotovo isključivo kroz prizmu branitelja, a ne i kroz oči njegove žene, djeteta ili unuka, propuštamo vidjeti cijelu sliku i propuštamo zaštititi generacije koje dolaze. Transgeneracijski prijenos traume nije samo “moderna riječ, ni teorijska konstrukcija, već stvarnost članova obitelji koji nose simptome rata u tijelu i psihi.

Zato je vrijeme da Ministarstvo hrvatskih branitelja napravi sljedeći, logičan i nužan korak – da uz veteranske centre prepozna i sustavno ugradi u svoje politike obitelji branitelja, supruge, djecu i unuke kao skupinu kojoj je potrebna ciljana psihološka podrška, edukacija i strpljivi rad. Ako to ne učinimo sada, za deset ili dvadeset godina **imat ćemo odrasle ljude koji nikada nisu bili u ratu, ali će živjeti njegove posljedice**, lutati između psihijatrije, socijale i sudova, a sve zato što im na vrijeme nitko nije ponudio ruku.

Ovaj tekst zato nije samo zaključak jednog novinarskog projekta, nego i poziv Ministarstvu: braniteljima ste napokon počeli pomagati kroz mrežu veteranskih centara – sada je vrijeme da vidite i

one koji su preživjeli ratu i stare. Ako želimo da Domovinski rat doista ostane temelj slobode, a ne
zaštititi i one koji su ga naslijedili, a ne samo one koji su ga preživjeli.

Ovaj je članak objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinske izvrsnosti

Projekt "Tišina iza vrata: Suživot s PTSP-om u obiteljima hrvatskih branitelja"

Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora

Oznake: Domovinski rat ptsp PTSP u obitelji Transgeneracijski prijenos traume zdravlje

Prethodna vijest

Udruga djece poginulih i nestalih branitelja traži sankcije za srpske Novosti: "Ovo je dehumanizacija i ponižavanje žrtve Domovinskog rata"

Sljedeća vijest

Napad na časnu sestru: incident ili ozbiljno pucanje društvenih sigurnosnih brana?

Draženka Franjić

IMPRESSUM: Kontakt: urednistvo@cronika.hr / Glavni urednik: Draženka Franjić